

Kemin kaupungin SVOP-sijoitus The IceBreaking Company Oy:hyn

Kaupunginhallitus 04.08.2026 § 217
405/02.05.05/2026

Valmistelu

Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen ja kaupunginjuristi Kristian Lindberg

Kemin kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 16.6.2026 § 51 lainan takauksesta tukeakseen The IceBreaking Company Oy:n rahoitusjärjestelyjä. Lähtökohtana oli omistajana taata yhtiön edellytykset rahoitusjärjestelyihin, jotta yhtiö voisi itse hoitaa tarvitsemansa rahoitustarpeet rahoituslaitosten kanssa. Yhtiö harjoittaa varustamoliiketoimintaa ja telakointi on noin 3 vuoden välein toistuva investointiluontoinen merkittävä menoerä. Telakointi edellyttää aina rahoituskykyä joka yhtiön on kyettävä järjestämään.

Kaupungille olisi siirtynyt kiinnitykset nykyisistä rahoitusjärjestelyistä. Päätöksestä on kuitenkin tehty muutoksenhaku, josta johtuen yhtiön toimesta rahoitusjärjestelyjä ei voida edistää. Prosessin pysähtyminen muutoksenhaun vuoksi ei kuitenkaan voi pysäyttää yhtiön toimintaa tai valmistautumista tulevaan kauteen, etenkin tilanteessa, jossa liiketoiminta on jo laajentunut ja yhtiön positiivinen kasvukehitys näyttää merkittävästi aiempaa vahvemmalta. Tästä syystä omistajan on vaikutettava tilanteeseen omistajan roolissa ja pääomitettava yhtiötä jatkuvuuden varmistamiseksi ja kaupungin etujen turvaamiseksi.

The IceBreaking Company Oy:llä on nykyiseltä rahoituslaitokselta pitkäaikaista lainaa investointien rahoittamiseen noin 5,2 miljoonaa euroa ja kaupungin myöntämä antolaina 2,7 miljoonaa euroa (kv 8.9.2025 § 90). Lisäksi kaupunki on taannut Matkailun nykyiseltä rahoittajalta olevia lainoja enimmäismäärältään noin 1,2 miljoonaa euroa. Yhtiö toimii, ja on toiminut, sille annetun omistajastrategian ja -ohjauksen puitteissa. Kokonaisuudessa tulee huomioida että yhtiön toimintaa ohjaa osakeyhtiölaki eikä yhtiö ei myöskään saa vuosittaista tulorahoitusta kaupungilta.

Kaupunki on vahvistanut yhtiön omaa pääomaa tekemällä yhtiöön 3,1 miljoonan euron pääomasijoitukset vuosina 2023-2025. Pääomasijoitukset on tehty pääosin Sammon aiempien vuosikymmenten mittavan korjausvelan pienentämiseksi, jota on suunnitelmallisesti myös pienennetty aluksen PTS-suunnitelman mukaisesti ja prosessin edistäminen jatkuu edelleen.

Kaupungin aiemmin myöntämän takauksen ja lainojen vakuutena on 1,5 miljoonan euron yrityskiinnitys yhtiön irtaimien omaisuuteen ja 2,5 miljoonan euron laitoskiinnitys yhtiön hallinnoimalle alueelle, jossa sijaitsevat Lumilinna ja Villat (Kaupungin etusija nykyisen rahoituslaitoksen saatavien jälkeen) sekä 1,5 miljoonan aluskiinnitys jäänmurtaja Sampoon. Lainoituksissa ja sijoituksissa tulee huomioida sekä EU:n valtiontukisääntely että kuntalaki.

Valtiontukisääntelyn mukaan yritykselle ei saa antaa tukea, joka vääristäisi tai uhkasi vääristää kilpailua. Lainaehtojen tulee olla markkinaehtoisia, jolloin järjestelyyn ei sisälly valtiontueksi katsottavaa taloudellista etua. Lisäsijoitustoimenpiteet tappiolliseen yhtiöön voivat olla markkinaehtoisia, mikäli niillä kyetään tervehdyttämään yhtiön talous ja suojaamaan kunnan yhtiöön aiemmin tekemien pääomasijoitusten säilyminen.

Valtiontukisääntelyn mukaan julkiseksi tueksi ei katsota sellaista kunnan yhtiöön tekemää sijoitusta, joka on tehty yksityiseen sijoittajaan verrattavissa olevissa olosuhteissa: sijoitukselle odotetaan tuottoa, joka voi muodostua yhtiön osakkeen arvon kohoamisesta tai osinkotuotosta, yhtiön taloudellinen tilanne on perusteellisesti selvitetty ja taloudellisissa vaikeuksissa olevaan yhtiöön suhtaudutaan varauksella, sijoitus turvaa yhtiöön aikaisemmin tehdyt panostukset.

Myös kaupungin omistamalle yhtiölle tekemät sijoitukset kuuluvat EU:n valtiontukisääntelyn piiriin, joten sijoitusta on arvioitava myös tältä osin. Kysymys ei ole ilmoitusvelvollisuuden alaisesta tuesta, jos se on markkinaehtoinen eli kaupungilla on perusteltuja tuotto-odotuksia omalle pääomalle. Kaupungin tuottovaatimus on arvioitava päätöstä tehtäessä. Tuotto-odotus on perustellusti kasvanut yhtiön vahvan kehityksen mukana, joka näkyy merkittävän vahvasti kasvaneessa liikevaihdossa ja näkyy konkreettisena tuloksena myös tilinpäätöksessä. Yhtiön kehitystä ja tuloksellisuutta ovat rasittaneet ja siten hidastaneet Korona pandemiasta toipuminen, Sammon mittava aiempi korjausvelka sekä aiemmin tehdyt investoinnit, jotka ovat pienentäneet tulosta, mutta toisaalta niiden hoitaminen vaiheittain puolestaan vahvistaneet edellytyksiä yhtiön tuloksellisuudelle jatkossa. Yhtiötä arvioitaessa voidaan todeta, että yhtiön haasteet tällä hetkellä ovat tyypillisiä voimakkaan kasvun yhtiölle, jossa tulos ja sen tekeminen edellyttää myös investointeja, jotta kasvu ja tuloksellisuus myös turvataan.

Kuntalain 129 § säätelee lainan taikka takauksen tai muun vakuuden antamista seuraavasti: Kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Kuntalain 129 §:n 2 mom. mukaan kunta voi myöntää lainan, takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa. Kokonaisuutena tarkastellen kaupungin riski The IceBreaking Oy:sta on edelleen maltillinen ja hallittu.

Kuntalain määrittelyn mukaisesti kyseessä oleva takaus tai pääomitus ei ole vaarantamassa kaupungin kykyä vastata laissa sille määrätyistä tehtävistä. Yhtiön kehitys ja tuloksellisuus aiemmasta historiasta huolimatta, on ollut hyvin vahvaa ja näkymät ovat edelleen erittäin positiiviset, jota vahvistaa edelleen liiketoiminnan käynnistyminen myös Huippuvuorilla, joka arvion mukaan nostaa ja tasapainottaa yhtiön vuosittaista kassavirtaa oleellisesti, etenkin kun huomioidaan liiketoiminnan kausiluonteisuus ja sen tuomat haasteet.

Kuntalain 7 §:n mukaan kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädetyt tehtävät. Kuntalain 1 §:n 2 mom. mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla.

The IceBreaking Company Oy:n on kaupungin 100 prosenttisesti omistama yhtiö. Kaupungin omistus yhtiössä perustuu kaupungin pyrkimykseen saada matkailijoita kaupunkiin ja työllistää samalla paikallisia ihmisiä sekä mahdollistaa matkailuun tukeutuvien yritysten ja yrittäjien toiminnan kehittymistä. Kaupunki on harjoittanut matkailutoimintaa vuodesta 1987 alkaen (Jäämurtaja Sampo, LumiLinna).

Elinkeinoelämän toimintaedellytysten luominen kuuluu kunnan itsehallinnollisten tehtävien toimialaan, koska sillä lisätään ja edistetään alueen elinvoimaa. Tätä yhtiö on myös toiminnallaan toteuttanut laajalti, mikä näkyy toimintavuoden aikana yhtiön henkilöstömäärässä ja yhtiön vaikuttavuudessa muihin alueiden yrityksiin. Matkailun kehittäminen toimialana vaatii lähes aina toimintaan veturiyrityksen, joka toimintansa kautta tuottaa lisäliiketoimintaa myös muille, joko alaa palveleville yrityksille tai yrityksille, jotka tuottavat samaa toimialan muuta palvelutoimintaa, jotka kaikki yhdessä kehittävät koko toimialaa kokonaisuutena. Näin on myös The IceBreaking Companyn osalta.

Lisäksi on syytä huomioida, että kaupunki on valtuuston päätöksellä myös käynnistänyt valmistelun, niin sanotun exit-suunnitelman yhtiön omistuspohjan laajentamiseksi, jotta se voisi jatkaa kehitystään nykyistä enemmän yksityisessä omistuksessa. Kaupungin tehtävä ei ole sinänsä omistaa matkailutoimintaa vaan kehittää sen kautta toimialan kehittymistä, mistä on jo nyt saatu hyvä tulosta aikaiseksi, joskin se voisi olla aina myös parempaa. Meri-Lapin alueella ei ole mitään vastaavaa matkailutoimialan yhtiötä, joka toimisi lähes puhtaasti globaaleilla matkailumarkkinoilla. Tästä näkökulmasta myös sen omistuspohjan laajentaminen on perusteltua ja odotusarvo yhtiön arvon kehityksestä kaupungin riskienhallinnan näkökulmasta on vahvan positiivinen.

Kehittynyt liikevaihto ja liiketulos, aiempia kausia merkittävästi vahvempi vahvistettu tilauskirja eivät indikoivat mitään sellaista tekijää, jota voisi pitää sellaisena, että kaupungin tuotto-odotus omien sijoitustensa kotiuttamiseksi olisi heikentynyt. Yhtiön kehitys myös vahvistaa sen arvoa omistuspohjan laajentamiseksi käytävissä neuvotteluissa. Nämä ovat kaikki tekijöitä, joilla kaupungin tuottovaatimus ja riskienhallinta saadaan toteutumaan.

Merkittävänä riskinä kaupungille ja myös yhtiölle voidaan pitää sitä, että mikäli yhtiön kasvun edellytyksiä ei tueta. Silloin on merkittävä riski sille, että kaupungin tuotto-odotukset eivät toteutuisi ja yhtiö voisi ajautua tilanteeseen, jotta se ei pystyisi suoriutumaan omista sitoumuksistaan palvelutuotannossa. Se näkyisi väistämättä kerrannaisvaikutuksineen myös koko toimialan kehityksessä alueella, jota ei voida pitää tarkoituksenmukaisena mistään näkökulmasta. Matkailu toimialana on ollut jo pidempään yksi harvoista voimakkaan kasvun toimiala globaalisti tarkastellen. Tästä syystä yhtiön kehityksen turvaaminen, sen pääomittaminen sekä valtuuston aiemmin päättämän exit-suunnitelman toteuttaminen on paras käytettävissä oleva keino varmistaa yhtiön kehittyminen ja kaupungin etujen toteutuminen.

Kokonaisuutena tarkastellen 3M€ pääomasijoitus ei vaaranna kaupungin kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Toisekseen yhtiö on suunnitellusti kyennyt edistämään ja nostamaan liikevaihtoaan suunniteltua merkittävästi paremmin ja samalla sekä parantanut toimintakykyään ja laajentanut yhtiön kapasiteettia tarjota sekä taata risteilytoiminta tuleville kausille. Kehitystyön tuloksena tulevien kausien varaukset ja myynti on kohonnut merkittävästi korkeammalle tasolle jo hyvin varhaisessa vaiheessa ennen kauden alkamista, mikä myös vahvistaa liiketoiminnan kehittämistä pitkällä jännteellä, huolimatta aiempien vuosien aikana tehtyjen investointien luomista paineista kustannusrakenteelle.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää esittää valtuustolle, että Kemin kaupunki tekee 3 000 000 euron pääomasijoituksen The IceBreaking Company Oy:n

sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Talousarvion inventointeihin varataan 3 000 000 euron lisämääräraha.

Päätös

Marja-Leena Laitinen ilmoitti esteellisyytensä asian käsittelyyn (yhteisöjäävi) ja poistui kokoushuoneesta asian käsittelyn ajaksi.

The Icebreaking Companyn toimitusjohtaja Jaakko Löppönen selosti asiaa kokoukselle.

Kaupunginhallitus päätti esittää valtuustolle, että Kemin kaupunki tekee 3 000 000 euron pääomasijoituksen The IceBreaking Company Oy:n sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Talousarvion inventointeihin varataan 3 000 000 euron lisämääräraha.